

"Mesela: رَتْوَكَّالَ الْكَنْيَطَاءِ أَيْهَا" bir sadef gibi bu dört cevahir içindedir. Dikkat etsen görürsün..." Tevhid, nübüvvet, haşır zahir görünüyor; adalete işaretini açıklar mısınız?

"Mesela: رَتْوَكَّالَ الْكَنْيَطَاءِ أَيْهَا" bir sadef gibi bu dört cevahir içindedir. Dikkat etsen görürsün. "Biz sana verdik Kevser'i." Yani, Zât-ı Zülcelâlin seni nübüvvetle ve maddî-manevî temin-i adâletle müşerref ettiği gibi, Cennette Kevser'i ihsan ediyor."(1)

Kevser, kelime olarak, çok hayır manasına geliyor. Ahirette büyük bir hayrı kazanmak, ancak maddi ve manevi adaletin tesisi ile mümkündür. Yani maddi ve manevi hayatı denge ve adalet içinde olmayan birisinin çok büyük bir hayrı elde etmesi kabil ve mümkün değildir.

Nasıl, birisine; **"Namaz kıl."** dediğimizde, zımni olarak **"abdest de al"** demiş oluruz. Zira **namaz abdesti istilzam ediyor**. Kevser de zımni olarak maddi ve manevi adaleti istilzam ediyor denilebilir. Zira hayatı adaletsizlikle hemhal olmuş birisinin kevseri elde etmesi pek mümkün değildir.

Dâlli bil iktiza: İktizası ile delâlet eden. İstılahta şer'an muhtacun ileyh olan bir lâzime delâlet eden lâfızdır. Başka bir tâbir ile; vaz'olunduğu mânadan mukaddem isbatına şer'an lüzum ve ihtiyaç mevcut olan bir medlule delâlet eden ibaredir.

Meselâ: Bir kimse bir şahsa hitaben: **"Evinî şu kadar liraya benim nâmıma medrese yap."** deyip, o şahıs da evini medrese yapsa, o ev o kadar lira mukabilinde o kimse nâmına medrese yapılmış olur. Çünkü bu söz ile: **"Evinî şu kadar liraya bana sat."** sonra **"onu benim nâmıma medrese yap"** denilmiş olur. **"Evinî medrese yap."** emri bir muktezâdır. Evin satılması da muktezâdır. Bu muktezâ olmadıkça, öyle bir mânanın emri hükümsüz kalır. Artık öyle bir emrin sıhhati için evvelce bu muktezânın vücuduna lüzum ve ihtiyaç vardır. Binâenaleyh, o emir bu muktezaya bi-l iktiza delâlet etmektedir.

Buna benzer bir çok çıkarım metotları ile ayetin derinliklerinden ince ve latif manaları Üstad Hazretleri gibi amik ve rasih olan alimler kolaylıkla çıkarabilirler. Bizim kaba ve kesif nazarımız ayet ile o mananın hafi ve latif irtibatını göremeyebilir, görmememiz ise, olmadığı anlamına gelmez.

Özetle, bu ayette adalet **dâlli bil iktiza** ile sabittir. İhsan-ı İlahi kevserle muktezi

---

iken, adalette kevsere muktezadır.

(1) bk. [Emirdağ Lâhikası-II, 73. Mektup.](#)